

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.4.1.2025

Pan
Marek Woźniak
Marszałek Województwa
Wielkopolskiego
Urząd Marszałkowski
Województwa Wielkopolskiego
w Poznaniu
al. Niepodległości 34,
61-714 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/071 – Gospodarka rybacka na publicznych śródlądowych wodach płynących

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Woźniak, Marszałek Województwa Wielkopolskiego ² , od października 2005 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja zadań związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rybackiej. 2. Nadzór nad zadaniami związanymi z użytkowaniem obwodów rybackich.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2025 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych ³) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Aneta Karska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LPO/17/2025 z 17 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: Urząd albo UMWW.

² Dalej: Marszałek Województwa.

³ Do 19 marca 2025 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Marszałka Województwa Wielkopolskiego podejmowane w zakresie gospodarki rybackiej na publicznych śródlądowych wodach płynących.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Marszałek Województwa należycie wywiązywał się z zadań związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rybackiej. W wyjątkowo uzasadnionych przypadkach, zgodnie z art. 6 ust. 3, oraz na podstawie przesłanek art. 17 ust. 1 ustawy z 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym⁶, wydawał decyzje administracyjne dotyczące prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej i zezwalające na odstępstwa od ustawowych zakazów dotyczących m.in. połowu ryb i postępowania z ich ikrą. W każdym wymagającym tego przypadku, przed wydaniem decyzji, zasięgał opinii właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie⁷, a w aktach spraw gromadził dokumentację wskazującą na zasadność wydanych decyzji. W okresie objętym kontrolą, z inicjatywy użytkowników rybackich, Zarząd Województwa Wielkopolskiego⁸ ustanowił w województwie wielkopolskim cztery obręby ochronne. Nie podejmował działań z urzędu w tym zakresie. W 2022 r. Zarząd Województwa wydał uchwałę w sprawie całkowitego zakazu uprawiania amatorskiego połowu ryb w obwodzie rybackim, w związku z wystąpieniem zjawiska masowego śnięcia ryb w wodach tego obwodu.

Marszałek Województwa prawidłowo realizował zadania dotyczące oceny wypełniania obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej przez uprawnionych do rybactwa. Objęte kontrolą oceny zostały dokonane w wymaganym terminie i przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje. Podstawą ustaleń były operaty rybackie, umowy, w oparciu o które uprawnieni do rybactwa władali obwodami rybackimi oraz pozostała dokumentacja gospodarki rybackiej. W okresie objętym kontrolą Marszałek Województwa nie oceniał gospodarki prowadzonej samodzielnie przez właściwe RZGW w obwodach rybackich, które nie zostały oddane innym podmiotom do rybackiego wykorzystania, przy czym nie upłynął jeszcze pięcioletni okres przewidziany przepisami prawa na dokonanie takich ocen⁹.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dz.U. z 2022 r. poz. 883, dalej: ustawa o rybactwie śródlądowym.

⁷ Dalej: RZGW.

⁸ Dalej: Zarząd Województwa.

⁹ Według stanu na koniec czynności kontrolnych NIK, tj. 19 marca 2025 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR	1. Realizacja zadań związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rybackiej
Opis stanu faktycznego	1.1 W latach 2021-2024 Marszałek Województwa, na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy o rybactwie śródlądowym, wydał łącznie 15 decyzji w sprawie zwolnienia od obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej: – w 2021 r. trzy decyzje; – w 2022 r. nie zostały wydane decyzje w tym zakresie; – w 2023 r. dziewięć decyzji; – w 2024 r. trzy decyzje¹¹; oraz łącznie cztery decyzje w sprawie uznania zbiornika wodnego za nieprzydatny do prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej (po dwie decyzje w latach 2021-2022). (akta kontroli str. 65-66, 261-271) 1.2 Objęte kontrolą decyzje (wszystkie 15) w sprawie zwolnienia od obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej zostały wydane w wyjątkowo uzasadnionych przypadkach, zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy o rybactwie śródlądowym. W 13 sprawach wnioskodawcą był podmiot wykonujący uprawnienia właściciela wód w zakresie rybactwa śródlądowego¹² (dyrektor RZGW w Poznaniu). Pozostałe dwa postępowania zostały zainicjowane wnioskiem prezesa Polskiego Związku Wędkarskiego Okręg w Poznaniu. W obu tych sprawach, przed wydaniem decyzji Marszałek Województwa uzyskał pozytywną opinię właściwego dyrektora RZGW. Postępowania administracyjne prowadzone były zgodnie z wymogami art. 35 § 1-3 oraz art. 107 ustawy z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹³, tj. bez zbędnej zwłoki, a decyzje zawierały wszystkie wymagane przepisami elementy, w tym uzasadnienie faktyczne i prawne. (akta kontroli str. 71-73) 1.2.1 Podstawą zwolnienia od obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w przypadku 10 ww. decyzji był nieuregulowany stan formalno-prawny w obwodzie rybackim. Zwolnienia dokonano na czas określony, zdefiniowany jako „do czasu uregulowania ww. stanu formalno-prawnego”. Zmiany wymagały zapisy ewidencji gruntów i budynków (rejestr gruntów) oraz ksiąg wieczystych dotyczące klasyfikacji przedmiotowych użytków¹⁴ i wykazanego tam właściciela albo podmiotu zarządzającego. W każdej z 10 ww. spraw, wnioskodawca, tj. dyrektor RZGW w Poznaniu informował Marszałka Województwa, że: <i>RZGW sukcesywnie reguluje stan prawny nieruchomości, dostosowuje zapisy ewidencji gruntów i budynków oraz ksiąg wieczystych do stanu faktycznego, a co za tym idzie sukcesywnie eliminuje nieprawidłowości na ustanowionych obwodach rybackich i umowach na rybackie korzystanie. Ze względu na bardzo dużą liczbę spraw jest to</i>

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ W jednym postępowaniu, wszczętym w 2024 r., przedłużono termin wydania decyzji do 31 marca 2025 r.

¹² Organ obligatoryjnie opiniujący wnioski zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy o rybactwie śródlądowym.

¹³ Dz. U. z 2024 r. poz. 572, dalej: Kpa.

¹⁴ Z: „grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi” na: „grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi”.

jednak proces długotrwały. W prowadzonych postępowaniach zgromadzono dokumenty potwierdzające wskazywane rozbieżności, tj. m.in.:

- wypisy z rejestru gruntów, w tym pozyskane wg stanu na lata 2015-2017;
- wypisy z ksiąg wieczystych (aktualne w okresie prowadzonego postępowania);
- w dwóch sprawach pisma z Wielkopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu potwierdzające płynący charakter wód obwodu o nieuregulowanym stanie formalno-prawnym przekazane do RZGW w Poznaniu już w 2015 r.;
- w jednej z powyższych spraw¹⁵ dyrektor Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi UMWW¹⁶ - pismem z 29 czerwca 2016 r. - informował dyrektora RZGW w Poznaniu, że: *nie ma możliwości w roku 2016 podjęcia działań w celu doprowadzenia do zgodności ze stanem faktycznym zapisów ewidencji gruntów i budynków poprzez przejęcie przedmiotowego jeziora w trwały zarząd przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego, w związku z wcześniej ustalonym planem robót geodezyjno-kartograficznych Wielkopolskiego Zarządu Geodezji, Kartografii i Administrowania Mieniem w Poznaniu. Regulacja stanu prawnego jeziora zostanie wprowadzona, w miarę możliwości finansowych, do planu zadań [ww. jednostki] na rok 2017 lub lata następne; objęty kontrolą wniosek o zwolnienie od obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w tej sprawie ze względu na nieuregulowany stan formalno-prawny panujący w obwodzie został złożony do UMWW w styczniu 2023 r.*

Zastępca Dyrektora Departamentu, udzielając odpowiedzi na pytanie: czy Marszałek Województwa, wydając decyzję o zwolnieniu od obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej ze względu na nieuregulowany stan formalno-prawny w obwodzie rybackim, tj. uznając tę przesłankę za wyjątkowo uzasadniony przypadek, w jakiegokolwiek formie interesował się dalszymi losami przedmiotowej sprawy, w szczególności tym, jakie czynności w RZGW podejmowano w celu dostosowania zapisów ewidencji gruntów i budynków oraz ksiąg wieczystych do stanu faktycznego, wyjaśniła, że: *Marszałek Województwa Wielkopolskiego nie monitorował wskazanych (...) spraw, z uwagi na fakt, iż RZGW PGW Wody Polskie są instytucją publiczną, na której spoczywa obowiązek powiadomienia Marszałka Województwa Wielkopolskiego o uregulowaniu stanu formalno-prawnego w obwodzie rybackim, którego dotyczyło zwolnienie od obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej. Mając na uwadze, iż regulacja stanu formalno-prawnego obwodu rybackiego jest procesem długotrwałym (często wieloletnim), założono iż RZGW Wody Polskie jako instytucja publiczna, wywiąże się z obowiązku powiadomienia Marszałka Województwa Wielkopolskiego o zakończeniu tego procesu. Zadaniem dyrektora regionalnego zarządu PGW Wody Polskie jest, w miarę możliwości, jak najszybsze uregulowanie sytuacji formalno-prawnej w obwodzie rybackim, tak aby zgodnie z zapisami ustawy (...) o rybactwie śródlądowym (...) przekazać w użytkowanie właściwym podmiotom w celu prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej.*

(akta kontroli str. 71-81, 96-106, 246-250)

¹⁵ DR-IV.7142.3.2023.

¹⁶ Dalej: Departament.

1.2.2 Podstawą zwolnienia od obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w przypadku dwóch decyzji¹⁷ było porozumienie o współpracy zawarte 6 maja 2024 r. pomiędzy dyrektorem RZGW w Poznaniu, a dyrektorem Zespołu Szkół im. prof. Maksymiliana Siły-Nowickiego w Sierakowie. Zwolnienia dokonano na czas określony, zdefiniowany jako „na czas trwania porozumienia o współpracy”. Jeziora wchodzące w skład obwodów rybackich objętych porozumieniem, ze względu na ich zróżnicowanie i charakterystykę, udostępniono do celów edukacyjnych, dydaktycznych oraz naukowych¹⁸. Marszałek Województwa zwrócił się do wnioskodawcy (dyrektora RZGW w Poznaniu) o przekazanie szczegółowego opisu działań z zakresu gospodarki rybackiej, które będą prowadzone w tych obwodach rybackich. Dodatkowo zgromadził informacje na temat szkoły będącej stroną porozumienia.

(akta kontroli str. 71-73, 88-95)

1.2.3 Kolejne zwolnienie od obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej, do 10 maja 2029 r., dotyczyło zbiornika wodnego Tulce, wchodzącego w skład obwodu rybackiego wybudowanego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020¹⁹. Beneficjentem umowy o dofinansowanie był RZGW w Poznaniu, który zgodnie z jej postanowieniami został zobowiązany do zachowania trwałości projektu w okresie pięciu lat od dnia dokonania płatności końcowej na rzecz beneficjenta, tj. od 10 maja 2024 r. Ponadto, Instytucja Zarządzająca WRPO nie wyraziła zgody na pobieranie przychodów z tytułu oddania w użytkowanie ww. obwodu rybackiego.

(akta kontroli str. 71-73, 82-87)

1.2.4 Dwie decyzje zwalniały od obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w obwodzie rybackim „Rzeka Obra”, na wniosek Polskiego Związku Wędkarskiego Okręg w Poznaniu, gdyż wody Północnego Kanału Obry nie spełniały warunków do prowadzenia gospodarki rybackiej, w tym zarybieniowej, przewidzianej w operacie rybackim. W uzasadnieniu obu decyzji wskazywano, że: *brak przepływu wody w obwodzie oraz niedobory światła wynikające z zarośnięcia kanałów zwartymi skupiskami różnych gatunków roślin wodnych, a także pokrycia ich szczelną i grubą warstwą rzęsy wodnej spowodowały, że warunki tlenowe dla ryb i innych organizmów wodnych osiągnęły wartości krytyczne i tym samym niemożliwe stało się prowadzenie racjonalnej gospodarki rybackiej*. W obu przypadkach dyrektor RZGW w Poznaniu, pozytywnie opiniując wnioski uprawnionego do rybactwa, zarówno pierwszy z 2021 r., jak i drugi z 2023 r., poinformował Marszałka Województwa, że przeprowadzone zostaną prace konserwacyjne na Północnym Kanale Obry w celu poprawy stosunków wodnych, odpowiednio do 22 listopada 2021 r. oraz do 20 grudnia 2023 r. W świetle powyższych okoliczności, Marszałek Województwa zwolnił uprawnionego do rybactwa od ww. obowiązków na czas do 31 grudnia 2021 r.²⁰, a następnie – w związku z tym, że wody Północnego Kanału Obry nadal nie spełniały warunków do prowadzenia gospodarki rybackiej – na czas do 31 grudnia 2023 r. Do akt ww. spraw załączona była dokumentacja dotycząca stanu wód w ww. kanale wraz

¹⁷ Obie te decyzje zostały następnie uchylone przez Marszałka Województwa decyzjami z 13 marca 2025 r.

¹⁸ M.in. badań fizykochemicznych wody, inwentaryzacji ichtiofauny, odłowów kontrolnych oraz zarybienia.

¹⁹ Dalej: WRPO.

²⁰ Już wcześniej decyzja o zwolnieniu z 6 września 2019 r. została wydana na czas do 31 sierpnia 2021 r.

z tabelami wyników badań wody oraz dokumentacją fotograficzną z przeprowadzonych wizji lokalnych przez pracowników Polskiego Związku Wędkarskiego Okręg w Poznaniu oraz RZGW w Poznaniu.

Zastępca Dyrektora Departamentu, udzielając odpowiedzi na pytanie: czy wydając decyzje o zwolnieniu od obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej z uwagi na to, że wody Północnego Kanału Obry nie spełniały warunków do prowadzenia gospodarki rybackiej, w jakiegokolwiek formie interesował się dalszymi losami przedmiotowej sprawy, w szczególności tym, czy RZGW przeprowadziło prace konserwacyjne na ww. kanale, które miały poprawić stosunki wodne w obwodzie, wyjaśniła, że: *Marszałek Województwa Wielkopolskiego nie monitorował wskazanej (...) sprawy, z uwagi na fakt, iż RZGW PGW Wody Polskie są instytucją publiczną, na której spoczywa obowiązek powiadomienia Marszałka Województwa Wielkopolskiego o wykonaniu zadeklarowanych przez RZGW PGW Wody Polskie prac konserwacyjnych (...). Należy podkreślić, że wykonanie prac konserwacyjnych, mających poprawę stosunków wodnych (...) jest obowiązkiem RZGW PGW Wody Polskie. Ponadto instytucja ta jest także odpowiedzialna za ich nadzór. Założono, że RZGW PGW Wody Polskie wywiąże się ze zadeklarowanego obowiązku przeprowadzenia prac konserwacyjnych i powiadomi Marszałka Województwa Wielkopolskiego o ich zakończeniu.*

(akta kontroli str. 71-73, 246-250)

1.3 Objęte kontrolą decyzje w sprawie uznania zbiornika wodnego za nieprzydatny do prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej zostały wydane w wyjątkowo uzasadnionych przypadkach, zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy o rybactwie śródlądowym. W dwóch, wnioskodawcą był podmiot wykonujący uprawnienia właściciela wód w zakresie rybactwa śródlądowego, tj. dyrektor RZGW w Bydgoszczy²¹. W pozostałych dwóch, przed wydaniem decyzji Marszałek Województwa zasięgnął opinii właściwego dyrektora RZGW. Postępowania administracyjne zostały przeprowadzone zgodnie z wymogami art. 35 § 1-3 oraz art. 107 Kpa, tj. bez zbędnej zwłoki, a decyzje zawierały wszystkie wymagane przepisami elementy, w tym uzasadnienie faktyczne i prawne.

Na podstawie trzech ww. decyzji Marszałek Województwa uznał zbiorniki wodne za nieprzydatne do prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej, ze względu na:

- położenie w granicach terenu zamkniętego, w strefie niebezpiecznej 21. Centralnego Poligonu Lotniczego Nadarzyce (jedno jezioro);
- jakość wód dwóch zbiorników; w jednym - pomimo prowadzenia działań rekultywacyjnych - wystąpiła w jeziorze przyducha, w wyniku której zebrano kilka ton martwych ryb, a prowadzone - pod nadzorem i przy współudziale Zakładu Doświadczalnego Technologii i Produkcji Pasz i Akwakultury w Muchocinie Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu - zabiegi w celu ochrony ekosystemu jeziora wymagają dłuższej perspektywy czasu; drugim był zbiornik o niewielkiej głębokości i dużej miąższości osadów dennych z taflą wody pokrytą gęstym porostem trzciny pospolitej.

Jedną decyzją Marszałek Województwa odmówił uznania jeziora za nieprzydatne do prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej, z uwagi na jego przepływowy

²¹ Organ obligatoryjnie opiniujący wnioski zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy o rybactwie śródlądowym.

charakter i planowane rybackie wykorzystanie tych wód przez dyrektora RZGW, który negatywnie zaopiniował wniosek.

(akta kontroli str. 107-124)

1.4 W latach 2021-2024 Marszałek Województwa wydał łącznie 88 decyzji w sprawie zezwolenia na odstępstwo od zakazów określonych w ustawie o rybactwie śródlądowym (art. 8 ust.1 pkt 2-7 i ust. 2 oraz art. 10 ust. 1). Z ww. łącznej liczby zezwoleń: 24 wydano w 2021 r., 21 w 2022 r., 18 w 2023 r. i 25 w 2024 r. W tym okresie nie wydawano decyzji w sprawie zezwolenia na dokonywanie połowu ryb w obrębach ochronnych, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o rybactwie śródlądowym, gdyż do UMWW nie wpłynęły wnioski o ich wydanie.

(akta kontroli str. 66, 125-126, 251-260)

Analiza 12 wybranych decyzji administracyjnych w sprawie zezwolenia na odstępstwo od zakazów określonych w ww. ustawie wykazała, że:

- w 11 przypadkach Marszałek Województwa zezwolił na odstępstwa od zakazów; wydano je w celach: zarybieniowych (6 decyzji), naukowo-badawczych (4), odłowów selekcyjnych (1), a zatem spełnione zostały przesłanki wymienione w art. 17 ust. 1 ww. ustawy;
- podstawą do wydania decyzji były umotywowane wnioski podmiotów uprawnionych do rybactwa w danym obwodzie rybackim, uzupełnione w toku prowadzonych postępowań m.in. o: informacje na temat ww. obwodu albo gospodarstwa rybackiego, w jednym przypadku o kopię decyzji RDOŚ w Poznaniu²², zgody użytkowników rybackich na przeprowadzenie odłowów, listy ze wskazaniem miejsc odłowów ryb, w przypadku odłowów selekcyjnych – wielkość dokonanych zarybień w latach 2020-2022 oraz dokonanej biomodernizacji zbiornika wodnego, w jednym przypadku pozyskano także dane z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej;
- jedną decyzją Marszałek Województwa odmówił zezwolenia na odłów węgorza zstępującego w okresie ochronnym i w odległości mniejszej niż 50 metrów od budowli i urządzeń piętrzących wodę; uznano, że potrzeba ratowania rentowności gospodarstwa rybackiego nie stanowi przesłanki wydania takiego zezwolenia, gdyż węgorz europejski, jako gatunek zagrożony wyginięciem, objęty jest ochroną; w toku postępowania pozyskano m.in. opinię Departamentu Rybołówstwa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- postępowania administracyjne przeprowadzone zostały zgodnie z wymogami art. 35 § 1-3 oraz art. 107 Kpa, tj. bez zbędnej zwłoki, a decyzje zawierały wszystkie wymagane przepisami elementy, w tym uzasadnienie faktyczne i prawne.

O wydanym zezwoleniu każdorazowo powiadomiono komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Rybackiej w Poznaniu. Zobowiązano otrzymującego zezwolenie do poinformowania komendanta ww. straży o planowanych terminach odłowów. Stwierdzono również, że od wszystkich podmiotów, którym udzielono ww. zezwoleń w celach zarybieniowych uzyskano informacje o sposobie realizacji zezwolenia.

²² Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu (dalej: RDOŚ) – celem połowu był monitoring ichtiofauny w związku z decyzją RDOŚ.

(akta kontroli str. 125-154)

1.5 Według stanu na 31 grudnia 2020 r. w województwie wielkopolskim ustanowionych było 25 obrębów ochronnych. W latach 2021-2024 ich liczba wzrosła do 29. W 2021 r. zostały złożone trzy wnioski²³, a w 2022 r. jeden wniosek o ustanowienie obrębów ochronnych. Wszystkie rozpatrzono pozytywnie, a Zarząd Województwa podjął odpowiednie uchwały w tym zakresie. Wszystkie cztery obręby ochronne w latach 2021-2024 zostały ustanowione na wniosek użytkowników rybackich. Dyrektor właściwego RZGW nie składał w tym okresie wniosków o ustanowienie obrębów ochronnych, a Zarząd Województwa nie podejmował działań z urzędu.

Zastępca Dyrektora Departamentu wyjaśniła, że: (...) *Zarząd Województwa Wielkopolskiego nie prowadzi szczegółowego monitoringu stanu środowiska oraz nie dysponuje takimi danymi, aby z urzędu podejmować uchwały o ustanowieniu obrębu ochronnego. Wiedzę taką posiadają uprawnieni do rybactwa prowadzący gospodarkę rybacką w obwodach rybackich, dyrektorzy RZGW PGW Wody Polskie i instytucje naukowe prowadzące badania związane z wodami śródlądowymi. Podmioty te mogą wystąpić do Zarządu Województwa z takim wnioskiem.*

(akta kontroli str. 67, 247, 249-250)

1.6 W latach 2021-2024 Zarząd Województwa nie podejmował uchwał w sprawie zniesienia obrębów ochronnych w ramach obwodów rybackich województwa wielkopolskiego. Żaden z ustanowionych obrębów ochronnych nie został w tym okresie zniesiony. Do UMWW nie wpłynęły wnioski w tej sprawie.

(akta kontroli str. 68)

1.7 Marszałek Województwa w latach 2021-2024 nie wydał decyzji zobowiązującej podmioty uprawnione do rybactwa do zawieszenia połowu ryb niektórych gatunków²⁴. W tym okresie do UMWW nie wpłynęły wnioski w tym zakresie.

(akta kontroli str. 69)

1.8 W okresie objętym kontrolą Zarząd Województwa wydał jedną uchwałę²⁵ na podstawie art. 17 ust. 3 pkt 2 ustawy o rybactwie śródlądowym. Uchwała dotyczyła całkowitego zakazu uprawiania amatorskiego połowu ryb w obwodzie rybackim „Zbiornik wodny Środa na rzece Maskawa – Nr 1” na terenie województwa wielkopolskiego. Została wydana w związku z zagrożeniem dla życia i zdrowia ludzi i zwierząt, związanym z występowaniem zjawiska masowego śnięcia ryb w wodach tego obwodu rybackiego. Zakaz obowiązywał od dnia wejścia w życie uchwały, tj. 25 sierpnia 2022 r. do 8 września 2022 r.

(akta kontroli str. 70, 155-157)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

²³ W 2021 r. oprócz trzech wniosków o ustanowienie obrębów ochronnych, podmioty uprawnione do rybactwa złożyły dziewięć wniosków o zmianę obowiązywania okresów ochronnych oraz jeden wniosek o zmianę w opisie obrębu ochronnego (dotyczył jednego obrębu ochronnego).

²⁴ Art. 17 ust. 3 pkt 1 lit. b ustawy o rybactwie śródlądowym.

²⁵ Nr 5503/2022 z 25 sierpnia 2022 r.

OCENA CZĄSTKOWA

Marszałek Województwa w wyjątkowo uzasadnionych przypadkach oraz na podstawie ustawowych przesłanek wydawał decyzje administracyjne związane z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rybackiej i zezwalające na odstępstwa od ustawowych zakazów dotyczących m.in. połowu ryb i postępowania z ich ikrą. W każdym wymagającym tego przypadku, przed wydaniem decyzji, zasięgał opinii właściwego dyrektora RZGW, a w aktach spraw gromadził dokumentację wskazującą na zasadność wydanych decyzji. W okresie objętym kontrolą w województwie wielkopolskim z inicjatywy użytkownika rybackiego zostały ustanowione cztery obręby ochronne. Marszałek Województwa nie podejmował z urzędu działań w tym zakresie. W 2022 r. Zarząd Województwa wydał uchwałę w sprawie całkowitego zakazu uprawiania amatorskiego połowu ryb w obwodzie rybackim, w związku z wystąpieniem zjawiska masowego śnięcia ryb w wodach tego obwodu.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Nadzór nad zadaniami związanymi z użytkowaniem obwodów rybackich

2.1 W latach 2021-2024 Marszałek Województwa przeprowadził oceny wypełniania obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej albo rekontrolę zarybień w 199 obwodach rybackich przez łącznie 65 uprawnionych do rybactwa²⁶:

- w 2021 r. – sporządził dla 18 podmiotów łącznie 46 ocen, w tym 4 negatywne, 35 pozytywnych i 7 warunkowo pozytywnych;
- w 2022 r. – sporządził dla 20 podmiotów łącznie 77 ocen, w tym 2 negatywne, 75 pozytywnych; z jednym podmiotem umowy użytkowania siedmiu obwodów rybackich zostały rozwiązane po zawiadomieniu o ocenie;
- w 2023 r. – sporządził dla 20 podmiotów łącznie 47 ocen, w tym 4 negatywne i 43 pozytywnie²⁷ oraz 3 rekontrolę zarybień;
- w 2024 r. – sporządził dla 5 podmiotów łącznie 8 ocen, wszystkie pozytywne oraz 11 rekontroli zarybień.

Czynności sprawdzające, zmierzające do oceny dwóch uprawnionych do rybactwa w czterech obwodach rybackich, były nadal przeprowadzane w trakcie kontroli NIK (19 marca 2025 r.). Zawiadomienie o wyznaczeniu obwodów rybackich do oceny zostało skierowane do jednego z ww. użytkowników 1 października 2024 r. Poprzednia ocena prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w tych obwodach została dokonana 18 maja 2020 r. Zastępca Dyrektora Departamentu, na pytanie dlaczego nie dokonano ww. oceny do czasu kontroli NIK, skoro dokumenty niezbędne do jej przeprowadzenia wpłynęły do UMWW 14 listopada 2024 r., wyjaśniła, że: *w związku z odejściem na emeryturę w lutym 2024 r. jednego z dwóch pracowników merytorycznych realizujących przedmiotowe zadanie, nastąpiły opóźnienia w terminowym przeprowadzaniu ocen. Wobec powyższego niezwłocznie ogłoszono nabór na wolne stanowisko, jednakże osoba wyłoniona w toku rekrutacji zrezygnowała z podjęcia zatrudnienia, a nabór został nierozstrzygnięty. W dalszej kolejności podjęto decyzję o skierowaniu dwóch pracowników na studia podyplomowe celem uzyskania*

²⁶ Część podmiotów prowadziła gospodarkę rybacką w kilku obwodach rybackich.

²⁷ Jeden z uprawnionych do rybactwa, w jednym obwodzie rybackim, został oceniony negatywnie za okres od 1 stycznia 2018 r. do 17 lutego 2022 r. (okres obowiązywania operatu rybackiego z 2012 r.). Ocena pozytywna obejmowała okres od 18 lutego 2022 r. do 31 grudnia 2023 r. (okres obowiązywania operatu z 2021 r.).

kwalifikacji uprawniających do przeprowadzenia ocen prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej. Do czasu ukończenia studiów podyplomowych przez wyznaczonych pracowników, zadanie jest realizowane wyłącznie przez jedną osobę, która wykonuje także inne zadania wynikające z zakresu ujętego w jej karcie stanowiska pracy.

(akta kontroli str. 158-163, 233, 256-271)

2.2 Analiza 20 losowo wybranych ocen wykazała, że zostały dokonane zgodnie z wymogami art. 6 ust. 2a – 2c ustawy o rybackie śródlądowym oraz przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 24 grudnia 2012 r. w sprawie oceny wypełniania obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej²⁸. Stwierdzono bowiem, że:

- ww. oceny dokonane zostały w wymaganym terminie, tj. w okresie nie dłuższym niż pięć lat od sporządzenia poprzedniej oceny;
- czynności związane z dokonywaniem ocen wykonywane były przez zatrudnionych w UMWW inspektorów rybackich posiadających wymagane kwalifikacje;
- w toku przeprowadzanych ocen sprawdzano posiadanie przez uprawnionych do rybactwa umów, na podstawie których władają oni obwodami rybackimi, a także aktualnych, pozytywnie zaopiniowanych operatów rybackich;
- badano zgodność z założeniami operatów rybackich w zakresie:
 - rodzaju, ilości, wartości i miejsca pochodzenia materiału zarybieniowego wprowadzanego do wód obwodu rybackiego; uprawniony do rybactwa zawiadamiał właściwe RZGW o terminach zarybień, przy czym udział pracowników RZGW w tych czynnościach nie został potwierdzony lub wskazano na brak pracowników RZGW przy tych czynnościach w większości objętych kontrolą protokołów;
- badano zgodność z ogólnymi założeniami zawartymi w operatach rybackich w zakresie:
 - sposobów i warunków odtwarzania eksploatowanych zasobów raków i ryb wędrownych lub gatunków zagrożonych na skutek pogarszających się warunków rozrodu naturalnego;
 - sposobów regulowania wielkości i struktury populacji ryb drapieżnych i karpiowatych;
 - rodzajów i zakresu zabiegów wykonywanych w celu ochrony zasobów raków i ryb, a także poprawy ich bytowania w wodach obwodu rybackiego;
- w żadnej z objętych kontrolą ocen (rekontroli) nie wystąpiła konieczność sprawdzania zgodności prowadzenia gospodarki rybackiej z zezwoleniami na odstępstwa od zakazów określonych w ustawie o gospodarce rybackiej;
- z przeprowadzonego sprawdzenia sporządzano protokoły zawierające wszystkie elementy wymagane § 5 ust. 2 ww. rozporządzenia, z którego treścią zapoznano uprawnionego do rybactwa; w dwu przypadkach odstąpiono od sporządzenia protokołu (w jednym od dokonania oceny) w związku z rozwiązaniem umów użytkowania obwodów rybackich z tymi podmiotami;
- objęte kontrolą protokoły zostały podpisane przez uprawnionych do rybactwa poddanych ocenie; w jednym przypadku uprawniony do rybactwa nie uzupełnił brakującej dokumentacji w toku postępowania, nie złożył wymaganych wyjaśnień oraz nie podpisał protokołu; wydana przez

²⁸ Dz.U. z 2013 r., poz. 103.

- Marszałka Województwa decyzja była w tym przypadku negatywna, wskazująca, że użytkownik rybacki nie wywiązywał się z obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej (m.in. nie przeprowadził wymaganych zarybień odpowiadających założeniom operatu rybackiego)²⁹;
- podstawą dokonanych ocen były ustalenia zawarte w ww. protokołach.

Co do zasady oceny zostały dokonane przez Marszałka Województwa w terminie 14 dni od dnia podpisania protokołu przez inspektora rybackiego³⁰. O wynikach oceny każdorazowo powiadamiano właściwy regionalny zarząd gospodarki wodnej.

Zastępca Dyrektora Departamentu wyjaśniła, że: *Marszałek Województwa Wielkopolskiego dokonując oceny wypełniania przez uprawnionego do rybactwa obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki opiera się na danych publikowanych na stronie właściwego Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w postaci „ujednoliconego wykazu obwodów rybackich” dotyczących obwodów rybackich wraz z ich uprawnionymi do rybactwa, który aktualizowany jest kilka razy w roku. (...) Marszałek (...) corocznie występuje do właściwego dyrektora RZGW PGW Wody Polskie, z prośbą o przesłanie aktualnego wykazu obwodów rybackich znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego wraz ze wskazaniem uprawnionego do rybactwa w tych obwodach. Marszałek Województwa Wielkopolskiego opierając się na tych informacjach może stwierdzić jakie działania w stosunku do danego użytkownika rybackiego podjął właściwy w tym zakresie dyrektor RZGW PGW Wody Polskie.*

(akta kontroli str. 183-234, 236, 245, 272-280)

2.3 Do chowu, hodowli lub połowu ryb w obwodzie rybackim uprawniony jest m.in. podmiot wykonujący uprawnienia właściciela wód w zakresie rybactwa śródlądowego, czyli dyrektor RZGW (art. 4 ust. 1 ww. ustawy). W sytuacji, gdy dany obwód rybacki nie został przekazany do gospodarczego wykorzystania innym podmiotom, na dyrektorach RZGW ciążyą te same obowiązki co na innych podmiotach uprawnionych do rybactwa, w związku z czym podlegają oni również ocenom wypełniania obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej.

W latach 2021-2024 (według stanu na koniec roku) liczba obwodów rybackich w województwie wielkopolskim, które nie zostały oddane innym użytkownikom do rybackiego wykorzystania wynosiła:

- w 2021: 41 (RZGW w Poznaniu) i 26 (RZGW w Bydgoszczy);
- w 2022 r.: 41 (RZGW w Poznaniu) i 24 (RZGW w Bydgoszczy);
- w 2023 r.: 37 (RZGW w Poznaniu) i 29 (RZGW w Bydgoszczy);
- w 2024 r.: 40 (RZGW w Poznaniu) i 27 (RZGW w Bydgoszczy).

Właściwy miejscowo RZGW we Wrocławiu, w latach 2021-2024, nie posiadał na terenie województwa wielkopolskiego obwodów, których nie przekazał innym podmiotom do rybackiego korzystania.

Spośród ww. obwodów rybackich³¹, zlokalizowanych na obszarze działania RZGW w Poznaniu: 19 zostało zwolnionych od obowiązku prowadzenia racjonalnej

²⁹ Umowa, na podstawie której ten użytkownik rybacki włada obwodem rybackim wygaśnie 1 listopada 2027 r.

³⁰ W jednym przypadku ocena podpisana została przez Marszałka Województwa jeden dzień po terminie.

³¹ Według stanu na 9 lutego 2024 r.

gospodarki rybackiej, 4 zostały uznane za zbiornik nieprzydatny do prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej, 2 zostały zniesione oraz 14 jest użytkowanych rybacko przez dyrektora RZGW w Poznaniu³².

Natomiast spośród obwodów rybackich³³, zlokalizowanych na obszarze działania RZGW w Bydgoszczy: jeden został zwolniony od obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej, jeden został uznany za zbiornik nieprzydatny do prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej, 8 zostało zniesionych oraz 14 jest użytkowanych rybacko przez dyrektora RZGW w Bydgoszczy³⁴.

Zastępca Dyrektora Departamentu wyjaśniła, że: *Marszałek Województwa Wielkopolskiego nie posiada informacji z jakiego powodu pozostałe obwody rybackie (te które nie zostały zwolnione i na których właściwe RZGW nie prowadzi gospodarki rybackiej) nie zostały oddane innym użytkownikom do rybackiego wykorzystania.*

Zgodnie z art. 6 ust. 2a ustawy o rybactwie śródlądowym, oceny wypełniania przez uprawnionego do rybactwa obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w obwodzie rybackim dokonuje marszałek województwa na podstawie operatu rybackiego, dokumentacji gospodarki rybackiej oraz programu ochrony i odbudowy zasobów ryb, co najmniej raz na pięć lat. W okresie objętym kontrolą Marszałek Województwa nie dokonywał ocen wypełniania przez dyrektorów RZGW w Poznaniu oraz Bydgoszczy obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w obwodach rybackich, które nie zostały oddane innym użytkownikom do rybackiego wykorzystania. Zgodnie z wykazem obwodów rybackich użytkowanych przez Dyrektora RZGW w Poznaniu, według stanu na 9 lutego 2024 r., ww. dyrektor prowadził gospodarkę rybacką w 14 obwodach. Rozpoczął prowadzenie tej gospodarki od 17 listopada 2020 r. Natomiast dyrektor RZGW w Bydgoszczy, według stanu na 24 stycznia 2024 r., prowadził gospodarkę rybacką w 14 obwodach i rozpoczął to od 31 lipca 2020 r. Oceny wypełniania przez właściwych dyrektorów RZGW obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w ww. obwodach zostały zaplanowane na rok 2025. Jak wyjaśniła Zastępca Dyrektora Departamentu, *w przypadku pozostałych obwodów oceny realizowane będą w kolejnych latach, w zależności od daty rozpoczęcia prowadzenia gospodarki rybackiej.*

(akta kontroli str. 164-182, 234-245)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Marszałek Województwa prawidłowo przeprowadził objęte kontrolą oceny wypełniania obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej przez uprawnionych do rybactwa. Zostały one dokonane w wymaganym terminie i przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje. Podstawą ustaleń były operaty rybackie, umowy, w oparciu o które uprawnieni do rybactwa władali obwodami rybackimi oraz pozostała dokumentacja gospodarki rybackiej.

³² W tym okresie zwiększyła się liczba obwodów, w których RZGW w Poznaniu prowadziło własną gospodarkę rybacką (z 4 obwodów - w 2021 r., 7 w 2022 r., 13 w 2023 r., do 14 - w 2024 r.).

³³ Według stanu na 24 stycznia 2024 r.

³⁴ Dodatkowo jeden obwód rybacki na obszarze właściwości RZGW w Bydgoszczy, gdyż dyrektor RZGW nie ujął go w wykazie przekazanym w trakcie kontroli NIK.

Marszałek Województwa nie oceniał tej gospodarki prowadzonej samodzielnie przez właściwe RZGW w obwodach rybackich, które nie zostały oddane innym podmiotom do rybackiego wykorzystania, przy czym nie upłynął jeszcze pięcioletni okres przewidziany przepisami prawa na dokonanie takich ocen³⁵.

IV. Uwagi i wnioski

Wniosek W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Poznań, 2 kwietnia 2025 r.

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Poznaniu

Kontroler

z up. Dyrektora

Aneta Karska

p.o. Wicedyrektor

doradca ekonomiczny

dr Zuzanna Kaźmierczak

/podpisano elektronicznie/

/podpisano elektronicznie/

³⁵ Według stanu na koniec czynności kontrolnych NIK, tj. 19 marca 2025 r.